Ե. 6667 1892 ՄԱՐՏ 5 ԲԼՆՋԵԼՆՊԻՀ 32 ԻՆՃԻ ՍԻՆԷ ԱԼԱՖ 1892 ՄԱՐՏ 17 ԲԼՆՋԵԼՆՊԻՀ Ե. 6667

ԳԻՆԸ 40

Մանկական Աշխարհ

ԳԻՆԸ 40

ԱՐԻՍԱ

ԱՐՕՄԻ ԳԱՌԷԹԸ

Բաշրալար Իչին սենելիք Մէճիտ 7

Սրանպոլ Իչին » » 6

Բոսբա Լուերէնէ պիրէ աեիտ տիր

Իմթանպոլտա, Գիւրքեիւ խանընտա, այթ գառտա վագը 21 վէ 23 նիւմէրոլու մաղազալար.

مطبعه وادره خانه‌سی

استانبولده کورکچی خانده آلت قاتده واقع ۲۲ و ۲۳ نومرولو مغازه‌لر.

منظومهٔ افکار

صاحب امتیاز و مدیر مسئولی

فره‌بت یانوسیان

١٢٠٨ ՄԱՐՏ 0 ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՆԱՋ ԳԱՐԷԳԻՆ Ց. ՓԱՆԻՆՅԱՆ ١٢٠٩ ՇԱԳԱՆ ١٨

Ա.ԶԳԱՅԻՆ

Քաղ. Ժողով տիւն Գալաթատա Ս. Գատրիարք հազրնին թահթը ըրեասէթինտէ թէճէմմիւ իտէրէք, պաղը միլլի մէսելելէրին միւզաքէրէսի իլէ մէշղուլ օլմուշ տուր.

Կիւմիւշկէրտան Տիգրան էֆ. Էջմիածին իչիւն Տէրսաատէթտէ ճէմ օլունան իւանէնին գանձապետիկինտէն վէ Մաղ. պուլեան Համբարձում էֆ. Գէյօղլու ազարաթը միլլիէտ իտարէ գամիսիոնու գանձապետիկինտէն իսթիֆա իթմիշ օլտուգլարընտան, մէճլիս իշպու իսթիֆալարը ըստա իտէրէք, միւմայիլէյհիւմիւ իյֆայի վազիֆէսէ տավէթ իթմէկէ դարար վէրմիշ տիր.

Տնտես. Խորհուրդ տիւնքի ինթիմարընտա, Գալաթ քիլիսէսի Թաղ. Խորհուրդունուն կէչէն սէնէքի մուհասէպէ լերինի թասդիք իթմիշ, վէ Մայր եկեղեցի, Խասքէօյ, Թոր գաբու քիլիսէլերի հիւսադաթընին թէտգիգի Իլէ մէշղուլ օլմուշ տուր.

ՄՈՒՋԻՐՐ ԳԻՐ ԽՈՒՑ

Գիր պիր չօգ թէճրիւպէլէր իլէ, էհալիմիզտէ քէօքլէշմիշ օլան մուզիրը պիր խուսուս պիլտիկիմիզէն, եէնի գարու հարիգի իւանէսի իչիւն պիր գամիսիոն թէշէքքիւլ իթտիկինի պիլտիրտիկիմիզտէ, էօյլէ սաեիր տէֆալար օլտուզու կիպի, չու եա պու ճահիլճէ հիսապլար վէ միւլահազալար իլէ, կէլէն իւանէնին պիրիքմէսինէ պէքլէնիլմէեիպ, իլլա ազ եա չօգ բէյտերբէյ հէր նէ եիպ, իլլա ազ եա չօգ բէյտերբէյ հէր նէ տէ կէլսէ, միւհիմճինէ թէվզիֆ իտիլմէսինի նասիհաթ իթմիշ իտիք. Հալպուքի մաթբէսսիֆի ազիմ խապէր ալտրքղըմըզդա, վէ զուհուրա կէլէն թէշէքքիլէրտէն անլաշըլտըղընա կէօրէ, մէղքիւր ազլէ, վէ ինսաֆա վէ թապիաթ գանունունա միւզաեիր պուլունան խուլ հիւքմ իթմէքտէ օլտուղունտան, վէ մէղքիւր գամիսիոնուն ազալարը իքիսէ թագսիմ օլունուպ, մէղքիւր խուսուս միւպթէլա պուլունան թագըմ զայէպ իթմէքտէ պուլունտուղունտան, կէլէն իւանէլէրին պիրիքիպ չօգալմասընա պէքլէնիլմէքտէ, վէ հալբէլ միւհթաճին ազլաթտրըլմագտա իմիշ տիր.

ԹԷՇԷՔՔԻՐԻ ԱԶԻՄ

Ղազէթամըզ կէչէն սէնէ, բուզու ֆիրուզ վէլատէթի հազրէթի ճիհանտարիտէ եէնիտէն ինթիշարէ պաշլամագլըգ իգպալինէ նաեիլ օլուպ, սաեէյի մէարիֆվաեէյի հազրէթի Բաշիշահիտէ ատվամ պիրլէ, մէէմուլտան պուլունան մէճմունիյէթ վէ թէշվիղաթը կէօրմիշ օլտուղունտան, թագսիմի թէշէքքիրի ազիմլէ պէրապէր, նիզամընտա վէ մունթազամ սուրէթտէ տէվամընա պիր գաթ տահա պախշը թէահիլաթ նիյէթի մէժտուհէսիյլէ, կէրէք կէչէն սէնէտէն գալան մաթլուպաթըմըզընը, վէ ղերէք պու եէնի սէնէ իչին լազըմ կէլէն պէտէլաթը իթա վէ իրսալինէ հիմմէթ պուլրուլմասընը, աֆվլըդ տիլէեէրէք բէճա իտէրիզ.

ՏԱՅԻԼԻԵԷ

Մքսըրտան վէ վիլաեաթը Շահանէ վէ միւթէսարրըֆլըգլարտան վէ էճնէպի տէվլէթլէր նէզտինտէ պուլունան սէֆիրլէրտէն բէյ սէր բէյ վիւրուտա իտէն թէլէկրաֆնամէլէրտէն անլաշըլըրընա կէօրէ, վէլատէթի հազրէթի Շէհրիեարիեէ միւսաաբէ եէվմի մախսուսա, բէք բարլագ սուրէթտէ շէհրաեէնլէր իճրա օլունմուշ, վէ հեր թարաֆտա լուհանի, միլքի վէ ասքէրի մէժմուրլար հիւքմէթ գանագլարընա կիտէրէք արզը թէպրիք վէ ուպուտիեէթ իթմիշլէր տիր.

Մաթպուաթը Օսմանիեէ միհանընտա պիր մէվզրի միւմթազ իհրազ էթմիշ օլան «Թէրճէմանը Հագիգաթ» ըսֆիգիմիզ, պու կիւնքի նիւսխէսինտէ, վէլատէթինի բիւքմէյմէնէթի հազրէթի Շէհրիեարի միւնասէպէթի իլէ զազէթամըզդա տէրճ օլունան մէտայիհի ճէլիլէլի ճիհանպանիեի միւթէզամմին մէգալէեի այնէն տէրճ իթմիշ օլտուղունու մաէթթէնէք-քիւր պէեան իտէրիզ.

Ֆիւն մէճլիսի խասսը միւքէլա ագտը իճթիմա իտէճէկի սըրատա, Խասքէօյտէ եանկըն վուգու պուլասուղու իտապէրի վարիտ օլմազլա, Սատրազամ վէ Սէրասքէր վէ Պահրիեէ նազիրը բաշալար հազրաթը տէրհալ եանկըն մահէլլինի թէշրիֆ պուեուրմուշլար, վէ համտ օլսուն մէղքիւր եանկընտա եալընըզ պիր խանէ միւհթէրէք օլմուշ տուր.

Կիրիտ ուսուլու մուհաքէմաթը ճէզաիրէ գանունունուն թէշքիլաթը մէհաքիմ նիզամնամէյի ճէտիսի իգթիզասընա, պաղը մէվատան թատիլինէ տայիր մագամը վիլաեէթտէն թանզիմ վէ Պաղը Ալիեէ թագսիմ գելընան լայիհանը իճրայի ահքեամընա իրատէյի Սէնիեէ շերէֆսուտուլ պույրուլմուշ տուր.

Էվվելքի կիւն Ռուսիա իմբէրաթօրու Ալէքսանտր հազրէթլէրինին իմբէրաթօրլուգ սանտալիասընա գուուտարընա միւսաաբէ եէվմ օլտուղունտան, պու միւնասէպէթլէ Մապէյնի Հիւմաեունտան վէ Պաղը Ալիտէն մէէմուրու մախսուսլար կէօնտէրիլէրէք ըսամի թէպրիք իլճա գելընմըշ տուր.

Սիվազ, շէյխ, իւլէմա, էշրաֆ վէ միւթէպէրանը թարաֆընտան Մապէյնի Հիւմաեունա պիր թէլէկրաֆ քէշիտ իլէ Անատօլուեա պիր հէյեէթի թէֆթիշիեէ նին կէօնտէրիլմէսինտէն տօլայը պէեանը թէշէքքիւր իտիլմիշ, վէ հէյեէթի մէզքիւրէնին շիմտի տէ Թոգատա ազիմէթ իմտիկի իշլը օլունմուշ տուր.

Սէրասքէր Ռիզա բաշա հազր. թարաֆընտան վիրիլէն էմր իւզէրինէ, նիզամիեէ ֆուրունլարընին հիսապաթը տէրտէսթի թէագզդ պուլունմուշ, վէ մէղքիւր ֆուրունլար իտարէսինին միւտիրի Սատիտ պէեէ մուվագգաթէն իշտէն էլ շէքտիրիլմիշ տիր.

Ասաքիրի Շահանէեէ վէրիլէն էքմէքլէրին պիրինճի նուսխէսը ունտան թապխը իչիւն, Սէլանիքտէ մէշհուր ուն ֆապրիգասընա մալիք պուլունան Ալաթինի նամ թիճարէթ էվի իլէ միւզաքէրաթա կիրիշիլմիշ տիր.

Ցուեունու Ումումիեէ նազիրը Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտի հազրէթլէրինին մէճլիսի իտարէ թարաֆընտան ազլ իտիլէրէք, եէրինէ Մ. Նօպլէնին թաեին գելընտըզը տիւն եազըլմըշ իտի.

Ալընան մալիմաթա կէօրէ, ումումի գօնթրոլ մէմուրու Մ. Սգանավինին մասշը արթըրըլտըզը կիպի, պիր սթաթիստիգ գալէմի տէրտէսթի ինչա պուլունմուշ, վէ իտարէյի մէղքիւրէճէ տահա բէք չօգ իսլահաթ իճրասը թասավվուր իտիլտիկի հադգընտա խապէրլէր թէեյեիւա էյլէմիշ տիր.

Ատաբազարընտան ալընան մալիմաթա նազարէն, հէման ճիւմլէսի Հայլարտան մէօքիւն օլան 1,500 դասար խանէ Սաքարիա նէհրինին ճօշմասընը սուալթընտա գալմըշ տուր. Էքմէկի օլմա եանլարա էքմէք եէթիշիրմէք էն միհիմմ մէսայիլի եէվմիեէ սըրատընա կէչմիշ տիր. Շարգ ճիհէթինտէքի թարլարը վէ պաղչէլէրի հէր սու պասմըշ օլմազլա, պու սէնէքի մահսուլ գայ օլմուշ տուր. Էքսէր իսանէլէրի 3-և մէթրօ երթիֆընտա սու իսթիլա իտիպ, իշպու մէսքէնէլէրին տուվարլարը վէ մաեիլի ինհիտամ օլան ագսամը խարաբ օլմուշ, վէ Սաքարիա նէհրի իւզերինտէ պուլունան իքի ախշապ քէօրիւ երգելարագ, քէօլիւղեր գարշը ճիհէթէ կէչէմէտիքլերի կիպի, չարշը բազարտա քիմսէ պուլունմամագտա; վէ հերքէս նէհրի մէղքիւրուն սուրէթի ճէրեեանընը թէագզդէ խանէսինէ եագլաշըղը հալաէ, հէման հեր էշեասընը եօգարըքի գաթա նագլ իթմէքտէ տիր. Խամուր թէքնէլերի սանտալ մագամընտա գուլլանըլարագ պէօյուք թէքնէլեր սահիպլերի պու եիւզտէն իսթիֆատէ իթմէքտէ եանի պիր մահէլտէն տիկեր մահէլլէ նագլ օլունմագվէ եա չարշըեա կիթմէք իսթեեէնէրտէն պիր չարեէք մէճիտիեէ ախզ իթմէքտէ իմիշլեր. Նէհրի մէղքիւր 5 աէնէտտէ պիր ճօշար իսի իսէ տէ, պու սէնէ միւթատտէն էվվել ճօշմուշ տուր, իշպու ֆէլա քէթտէն մալ վէ միլքճէ 10,000 լիրա գատար զաեիաթ հուսուլէ կէլմիշ տիր. Սաքարիա նէհրի ճօշկունլուղու պէրաէվամ օլուպ, բէյտերբէյ շէհրին տիկեր գրսընա տախի խթիլա իթմէք իւզրէ իմիշ.

Թէվճիհաթ գրսմըզդա մաէլմէմնունիեէ միւթալէա օլունճաղը վէճհէլէ, մաթպուաթը տախիլիեէ վէ «Թագվիմի Վէգաեի» միւտիրի տէրաեէթսէմիրի սատատ. Ահմէտ Արիֆի պէյ հազրէթլէրինէ, թէպտիլէն Զինճի ըսիթպէտէն Մէճիտի նիշանը իհսան պույրուլմուշ տուր.

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

«Թագվիմի Վէգայի» իտարէ մէէմուրու Իզզ. Ըշիտ վէ մուհարրիր մուավինի Լէմի պէյլերէ, թէրֆիէն սանիեէ սընքիք սանիսի, վէ մուհարրիրի սանիսի ըսիֆաթլու ճէվահէր իլէ մուհասէպէսինտէ միւսթաքտէմ ըրիֆ. Ֆուատ պէյլէրէ սալիսէ ըսիթպէլերի թէվճիհ պույրուլմուշ տուր.

ՆԻՇԱՆ

Խարիճիեէ թէշրիֆաթճըսը սատատ. Իպրահիմ պէյ հազր. թէպտիլէն Լինճի Մէճիտի,

Մաթպուաթը տախիլիեէ վէ «Թագվիմի Վէգայի» միւտիրի սատատ. Ահմէտ Արիֆի պէյ հազրէթլէրինէ, թէպտիլէն Զինճի ըսիթպէտէն Մէճիտի նիշանը իհսան պույրուլմուշ տուր.

ԽԱՐԻՃԻԵԼ

ԻՆԿԻԼԹԷՐՐԱՆԸՆ ԳՈՒՎՎԷԻ ՊԱՀՐԻԵԷՍԻ

(Ցիանդ Նէսիէմդրէն գէվմ)

Ինկիլթերրա տօնանմասընը հարպա կիրիշէմէնէքէ հալտէ պուլոդնմասընը իսթիլզամ իտէն էսպապ միեանընտա, պալէատէ թաատատ օլունան սէպէպլէրտէն տահա միհիմմէլերի տէ մէվճուտ տուր։

Մէմալիքի էճնէպիեէտէ պուլունան սէյեար ֆիլօլարըմզ էքսէրիեէթլէ վագթը հարպտա իշէ եարամաեաճագ սէֆինէլէրտէն միւրէքքէպ պուլունմագտա տըր։

Թէրթիպաթը պահրիեէ միշանը օ գատար նօգսանը վէ օ գատար աշաղը տէրէճէտէ տիր քի, Ծրանսա կիպի պիր տէվլէթէ գարշը իլանը հարպ իթթիֆի միզաէն պիր գաշ կիւն սօնրա, ումում թէրթիպաթ գարմա գարըշ օլաճագ տըր։

Ինկիլթերրանընն էն զիեատէ էհէմմիեէթ վէրտիկի Պահրը Սէֆիտ հավզէսինատէ պուլունան գուվվէի պահրիեէսինատէն մուախխէրէն պահս իյլէմէք իւզրէ, շիմտի Պահրը Մուհիթի քէպիրտէ Զինատ, Հինդոսթանը շարգիտէ, Աֆրիգատա, Շիմալի Ամէրիգատա, Ավստրալիատա վէ ճէնուպի Ամէրիգատա պուլունան մէվագրի պահրիեէսինատէն պահս իյլէեէճէկիմ։

Ինկիլթերրանընն մէգքիւր մէվգրլարատա 5 գրթատան զիեատէ զըրհլը սէֆինէսի մէվճուտ օլմաերդ, հալպուքի պունլարտան Շիմալի Ամէրիգատա պուլունտուրուլան Գլէրտֆօն վէ եախօտ Գլըիանունատաքի ֆիլօեա մէնսուպ օլան «Բէնէլօգ» զըրհլլարը 25 սէնէ էվվէլ ինչա իտիմիզ օլտուգլարը ճիհէթլէ, էլեէվմ հիշ պիր իշէ եարամազլար, Հինդոսթանատաքի միւսթէմլիքատաթըմզըն բէք չօգ տիւշմանլարը մաթմահը նազարը օլմուշ պուլունուեօր իքէն, օ սուլարտա պիր զըրհլըմզը պիլէ եօգ տուր։

Ճէնուպի Ամէրիգա թարաֆլարընտա Գրազիլեանը և զըրհլըսը պուլունտուղու հալտէ, պիզիմ քէզալիք հիշ պիր զըրհլըմզը եօգ տուր։

Պահրը Մուհիթի քէպիրտէ Շիլինին 3 վէ Ճաբօնիանը 5 զըրհլըսը պուլունուր իքէն, Ինկիլթերրանը եալընըզ «Վարո Բայ» իսմինտէ պիր զըրհլը գըրուազէօրի վար տըր։

Զին տէնիզինատէ Զին տէվլէթինին 6 զըրհլըսը մէվճուտ պուլունուր իքէն, Ինկիլիզէրին Անրէրիեօզ իսմինտէ պիր զըրհլը գրուազէօրինտէն պաշգա միհիմմ սէֆինէլէրի եօգ տուր։

Ավստրալիատա բէք չօգ մուհաֆազա իտիլէճէք մէնաֆի պուլունտուղու հալտէ, «Օրլանտօ» նամընտա թէք պիր գրուազէօրտէն պաշգա պիր սէֆինէ մէֆգուտ տուր։

Ուզագ մէվգրլէրտէ պուլունան շու զըրհսըզ սէֆինէլէրին պաշգլարը, օ գատար էսկի վէ խաֆի տիր քի, էնգարը թէնգիսին իրիշէմէեէճէկի գատար ուզագ մէսաֆէլէրտէ պուլունմամըշ օլտանար իտի, պունլար չօգտան ամէլմանատ սէֆինէլէր կիպի եիւգիլիպ սաթըլաճագ իտի։

Զէմանըմըզտաքի հարպ սէֆինէլէրին էն պիրինճի մէտարը թէմէյեիւզի սիւրաթլարը օլտուղու հալտէ, Ինկիլթերրանընն Շիմալի Ամէրիգատա պուլունան «Ամէրալտ» վէ «Թօրմալէն» կիպի սէֆինէլէրի հէմ քէօհնէ վէ հէմ տէ սիւրաթտան արի տիր։

Իւմիտ Գուրնունտա գարագօլ խրոմէթինէ մէէմուր պուլունան «Բալէյ» նամ սէֆինէ անճագ սէֆինէէի Նուհա նազարէն եէնի ատա օլունապիլիր։

Երնէ մէգքիւր սէֆինէ իլէ պիր զէմանտա ինչա իտիլմիշ օլուպ, Հինդոսթանի Շարգիտէ ամիրալ կէմիսի պուլունան պիր սէֆինէնին թօբլարը տախի տահա պունտան 30 սէնէ էվվէլ էհէմմիեէթտէն սագրթ օլմուշ գուվվէի նարիեէտէն տիր։

Զինտէ պուլունան Ինկիլթերրա ֆիլօսունու թէշքիլ իտէն կէմիլէրէ կէլինճէ, պունլար օ գատար էսկի տիրլէր քի, Ինկիլթերրաեա իեատէլերի գապիլ օլմամաեաճագ աըր զանն օլունուր։

Ավստրալիա մէվգրի միւսթէնա օլարագ, սահիր մէվզրլէրտէ պուլունան Ինկիլթերրա հարպ սէֆինէլերի մէվգրի մէգքիւրէտէ սուլհ ու ասայիշ վագթընտա պուլունտուրուլան էճնէպի սէֆինէլէրէ պիլէ մուգավէմէթ իտիլմէեէճէք հալտէ տիրլէր։

Պինաէն ալէյհ պիրտէն պիրէ պիր մուհարէպէ զուհուր իտէճէք օլուրսա, մէվագրի մէգքիւրէտէքի Ինկիլթերրա սէֆինէլէրի անը վահիտատ իմհա իտիլէպիլէճէք տիր։

Ինկիլթերրա տէվլէթինին ումում տէնիզլէրտէ ֆիլօլարը պուլունմագտա օլտուղու զայրը գապիլի ինքեար աըր։

Լաքին պու տօնանմայար տահա միքէմմել վէ տահա կիւզել սէֆինէլէրտէն միւրէքքէպ օլսա տախի, պուլունտուգլարը եէրտէ հավուզլար վէ քէօմիւր մախզէնլէրի մէվճուտ օլմազսա, մէգքիւր սէֆինէլերտէն իսթիֆատէ միւշքիլ տիր։

Ինկիլթերրա պու նօգթայի նազարտան ռահատ թէէմինի իսթիգպալ իտէմէմիշ տիր։

Հինտի Շարգիտէ պէօյուք պիր զըրհլը իշիւն հիչ պիր հավուզ մէվճուտ տէկիլ տիր։

Պահրը Մուհիթի քէպիրտէ իսէ, եալընըզ Հօրն պուլունտա թէք պիր հավուզտան պաշգա պիր շէյ եօգ տուր։ Ինկիլթերրանընն քէօմիւր մէվգրի պիլ նիսպէտ զիեատէճէ իսէ տէ, պունլարըն պէօյուք գըսմը իսթիհքամաթ իլէ մուհաֆազա իտիլմէտիկինտէն ազմ ու շիտտէթլէ հարէքէթ իտէն պիր տուշմէն, անլէրի գօյալըգլա թախրիպ իտէպիլէճէք տիր։ Շուրատա պուրատա պուլունան քէօմիւր մէվգրլարընտան պագը իսթիհքամաթ թէէսիս օլունմուշ իսէ տէ, էքսէրիեէթլէ պունլար եա թէհհիզ իտիլմէմիշ տիր, վէ եախօտ իսթիհքամտան խալի պուլունմուշ տուր։

Էվրօպատա վագթի վագթի գուհուրի միհթէմիլ օլան պիր հարպտա, Ինկիլթերրա իշիւն թէէմինի մուգաֆէրիեէթ զաեէթ ճէսիմ պիր տօնանմաեա, շիմտիքի նին գաթ գաթ ֆէվգընտա զապթան վէ թայիֆէեէ, վէ տունեանընն հէր եէրինտէ իսթիհքամ իլէ մուհաֆազա իտիլմիշ հավուզլարա, վէ քէօմիւր մատէնլէրինէ մալիք պուլունմազա վապէսթէ տիր քի, պունլար անճագ միւքէմմէլ վէ մունթազամ պիր պահրիեէ նէզարէթի սահեէսինտէ իսթիհսալ օլունապիլիր։

Ինկիլթերրա էֆքեարը ումումիեէսինտէն պիր շէյ պէքլէնիլմէզ։ 75 սէնէտէն պէրի Ինկիլթերրա ֆէվզելատէ սերվէթ ու սաատէթ վէ իսթիրահաթ քէսպ իթմիշ օլտուղունտան, սուլհ ու սալահընն միեպպէտէն տէվամ իտիպ կիտէճէկինտէն պաշգա պիր շէյ իհթիմալ վերմէօր։ Պինաէն ալէյհ պահրիեէ նէզարէթի լազըմը վէճհլէ թէնսիգ օլունմաեաճագ տըր։

Վագթը իլէ մաղլուպ իտիլմէզ պիր հալտէ պուլունան Ինկիլթերրա տօնանմասը, սուլհ ու սալահ իլէ մաղլուպ իտիլմիշ, վէ Ինկիլթերրանընն էսկի շիտտէթ վէ սիրաթը գալմամըշ տըր։

ՇԻԳԱԿՕ ՇԷՀՐԻ

«Մէսաժէ տը Բարի» գազէթասընտա օգունմուշ տուր։

Մէմալիքի Միւճթէմիայի Ամէրիգատա 1893տէ վուգու պուլաճագ էքսպոզիսիօնան մէրքէզի ատա օլունաճագ Շիգակօ շէհրի, քեաֆֆէյի Ամէրիգա մէմալիքի միեանընտա էն զիեատէ սիւրաթլը օլարագ թէվէսսիւ վէ թէրագգի իթմիշ օլանը տըր։ 1833տէ Շիգակօ պէյ ալթը եիւզ գատար խալգը պարընտրան 175 խանէտէն միւթէշէքքիլ պիր քէօյ իտի։ Գարբիեէյի մէզքիւրէ, 13ինճի ասրը իսպթիատասընտա, Մշէիկան կէօլիս հատտուտունտա պուլունան գըթատա միւթէմէքքին Գրրմրգը Ցէրբիլի թապիր օլունան եէրլի Հինտլիլէրին թէարրուզունա մուգավէմէթ զըմնընտա, Ֆրանսըզլար թարաֆընտան ըէքզ օլունան Շիգակօ գալէսի էթրաֆընտա ինչա օլունմուշ տուր։

Պու կիւնքի կիւն իսէ, Շիգակօ շէհրինտէ 800.000 նուֆուզ սաքին օլուպ, էթրաֆի գուրա վէ վարշլարընտա մէվճուտ օլան էհալի տախի հիսապա տախիլ իտիլիր իսէ, մըղատարը մէգքիւր պիր միլէօնա պալիղ օլուր։ Շէհրի մէգքիւր Ամէրիգանընն մէմալիքի զարպիեէսինատէն են ճէսիմի վէ թէքմիլ տիւնեանընն զուզտայ վէ հայվան վէ քէրէսթէ թիճարէթի բիացալարընընն են միհիմմի տիր։ Ամէրիգալըլար իշպու շէհրի տէնը Գոռն օվտէնը էյէր եանի կէօլէրին գըրալիցասընը թէսմրեէ իթմէքտէ տիրլեր։ Շիգակօ էհալիսի ագվամը միւսթէլիֆ եֆրատընտան իպարէթ օլուպ, 800.000 էհալիսի միեանընտա, 75 պինի Ալման օլմագ իւզրէ, 200 պինտէն զիեատէսի մէմալիքի էճնէպիեէտէն հիճրէթ իտէնլէր տիր։

Շիգակօ շէհրինտէ 1871տէ 300.000 էհալի մէվճուտ իտի, օ սըրատա վուգու պուլան պիր հարիգատ շէհրի մէգքիւր գըսմէն մուհթէրէգ օլմուշ, եանի 4 միլի միրէպպա պիր զէմին իւզէրինտէ 18.000 խանէ եանմըշ 200 քիլի թէշ իշէրիսինտէ գալմըշ, վէ պիր միեաք ֆրանգլըգ էմլաք միհթէրէգ օլմուշ իտի։ Հալպուքի պու խարապէլէր սիւրաթլէ իմարէ եիւզ թութմուշ, վէ թէքմիլ վերանէլէրտէ եէնի պիր բյան իւզէրինէ ինշաաթը ճէսիմէ ըէքզ իտիլմիշ տիր։

Մ. Մուրօնուն մալիմաթընա նազարէն, Շիգակօ շէհրինտէ 1888 սէնէսինտէ 2000տէն զիեատէ սէնաեի ֆապրիգալարը պուլունուպ, 132.000 ամէլէ իշլէմէքտէ իտի։ Պու սէնաեի ֆապրիգալարընն սէրմաեէլերի 117 միլեօն տօլար օլուպ, պունտան սէնէմի 450 միլեօն տօլար եանի 2 միլեար ֆր։ հասըլաթ դուհուրա կէլմէքտէ տիր։ Շիգակոտա տէմիր վէ չէլիք ֆապրիգալարը, թօբ վէ մաքինա ֆապրիգալարը մանի

)(99)(

ՀԱՅՏՈՒՏԼԱՐ

ՍԷՐԿԷՐՏԷՍԻ

Մ.-ԵԼԼԻՍ, ԲՕՆՍՕՆ ՏԻՒ ԹԷՐԱՑ

ՄԻՐԱՊՕ ՄԱՎՈՒՆԱՍԸ

Սիմօնուն պու սէօզլէրի իւզէրինէ, օթուրմուշ օլան իքի ատէմլէրտէն պիրի պուլունան Նիգօլա Պիւթէն գըյեամ իտէրէք, իքի սէյեահ դատընլարը իսթիդալ իշիւն, գարունուն էշիկինէ գատար կիթտի։

Նիգօլանընն տամէթլիսի աեաղա գալգարագ, քէնտիսինի թատագըպ իթտի։

Պօմ էմլաքընընն սօն սահիպի օլան Նիգօլա Պիւթէն 34 չաղլարընտա, գրթա պոյու, էսմէր եիւզլիւ, սիեահ սաչլը զիր ատէմ օլուպ, պազէն հիւզն ու քէտէրէ միւսթաղրագ օլուր իտի։

Մէրգում, մալիմ օլտուղու վէճհլէ, օ մէմլէքէթլի օլմաեաբ, մէգքիւր էմլաքա մալիք վէ միւթէսարըֆ օլմազտան էվվէլ շու մէմլէքէթէ աեագ պիլէ պասմամըշ իտի։

Հաղգընտա մալիմ օլան պիր շէյ վար իտի իսէ, օ տախի էնկինլերտէ սէյրի սէֆէր իտէն պիր գաբատան օլտուղու հալտէ, էվլենմէք իշիւն սենատթընտան ֆարիզ կէլմիշ օլմասը իտի։

Ֆրանսանընն ճէնուպունտա սէրպէոթճէ եաշամագ միւմքին օլտուղունտան, էճնէպլէրը օրատա զէվգ ու սէֆա իլէ իմրարը էօմր իթմէք իւզրէ թէէսիսի իդամէթկեահ իտէրլէր իտի։

Թապիաթը հասէնէ սահիպի օլանլար, օրատա հերքէս թարաֆընտան մազհարը հիւսնի գապուլ օլմագտա, վէ հաղգլարընտա իպրաղը մէէսիրի միհմաննիւվազի իտիլմէքտէ իտի։

Բարիս հէվալիսինատէ պուլունան էեալաթը ահվալի պիւսպիւթիւն պաշգա սուրէթտէ տիր, շէօյլէ քի օրատա հեր էճնէպի պիր Բարիզի ատա օլունուր, վէ հեր Բարիզի պիր սէրսերի հիւքմինտէ թուրմուլուր։

Ճէնուպտա իսէ ալէյումում էճնէպի պիր Մարսիլեալը ատա օլունուր, վէ Մարսիլեա իսէ Բրօվանս էեալէթինին Բարիզի տիր։

Մօտալար, գազէթալար, հավատիսլէր վէ զարիֆ նէմանէլէր հեր Մարսիլեատան կէլմէքտէ օլուպ, Մարսիլեատան կէլէն հեր շէյ էյի նազարլա պագըլմագտա իտի։

Նիգօլա Պիւթէն Պօմա միւվասէլէթ իթտիքտէ, «պէն Մարսիլեալըմ» տէմիշ իտի։

Քէնարիսինէ պաշգա պիր սիւալ իրատ իտիլմէմիշ իտի։

Պատէհու մէրգում ճիվարտա պուլունան քիւշիւք ասհապը էվլաքը վէ քէօյին իլէրու կէլէնլերինտէն իշ տէօրթ խանէ խալգընը, մահէլլի քիլիսէ բահիպնի վէ բրօթէսթան միսիօնէրինի զիեարէթ իթտիկի կիպի, քեաֆֆէսիլէ հիւսնիւ միւնասէզաթտա պուլունմագարզուսունտա իտի։

Նիգօլա Պիւթէն բազար կիւնլերի նիմ շէհրի վէ նիմ ասըլզատէեէ մահսուս քէսթանէ ըէնկի պիր գատիֆէ ճաքէթ կիեերէք հեր քէսին թէվեճճիւհինի ճէլպ իթմէքտէ իտի։

Մէրգումուն տէնիզ իւզէրինատէ գազանմիշ պիր սերվէթի վէֆիրէսի օլտուղու զանն օլունմագտա իտի։ Քէզա մէրգում կիւզել վէ նազիք պիր զէվճէեէ մայիք օլտուղու կիպի, աբա սըրա քէօյլիւլերէ զիեաֆէթ քէշիտէ իտէր իտի։ Խիլասա Նիգօլա Պիւթէն էմլաքընա նազլ իթմէսինի միւթէագրպ, պիր գաչ այլար խանէսի իլէ միւշթէմիլաթընը թամիր ու թէրմիմ իթտիրիպ, թէքմիլ քէօյլիւլեր իշպու թամիրաթտա իշլէմիշլէր իտի։ Պաղճըլար ասմալարընը պուտամըշ, տիւլիէրլէր տամընը թամիր իթմիշ, տուվարճըլար տուվարլարը սուվամըշ, մարանկօզլար եէնի մօպիլեաեը թէատրիք իթմիշլեր իտի։

Բրօվանս էեալէթի միւհագաթընտան պէօյլէ քիւշիւք պիր պէլտէ իշինտէ, պիր ատէմ էհալինին մահպուսու օլմագ իւզրէ պունտան զիեատէ պիր շէյ լազըմ կէլմէզ իտի։

Եալընըզ պիր ամէլէ պէլտէ իշէրիսինատէ պուլունմամագտա իտի, եանի Միրապօտա էպնիեէ պօեամազա մահսուս գալէմքեար եօգ իտի։ Նիգօլա Պիւթէն Մարսիլեատան պիր գալէմքեար ճէլպ իթտիրմիշ տիր քի, մէրգում Մանօսգտա հէնուզ պիր քէօշկին գալէմ իշլերինի իքմալ իթմիշ իտի։

(Ցեվոդ)

գաթուրա տէպպօյլարը, մաթպաալար, պիրախանէլէր, իմպիքխանէլէր թիւթիւն վէ սիկարա ֆապրիգալարը, վէ սաեիր Ն[illegible] մուէսսէսաթը ճէսիմէ պուլունմագտա տըր։

ԼԸՊԷ ՊԱՆԳԱՍԸՆԸՆ ԹԱԹԻԼԻ ԹԷԷՏԻՆԱԹ ԻԹՄԷՍԻ

Գալաթա պանքէրլէրինէն Մ. Լբպէ, կէչէն ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ Թաաթիլի թէէտիէէ պիզզարուբէ մէճպուր օլմուշ տուր։ Ինչպու պանգա, շէհրիմիզին էն միւթէպէր վէ էն էսկի միւէսսէսաթը սարրաֆիէսինէն պիրի օլուպ, 40 սէնէտէն պէրու Տէրսաատէթսէ թէէսիս իսթէրէք, օ վագըթլար ումուրու թիւճարէտէ պիլիսաա իբէք վէ սաաթ թիճարէթի գըսմը իլէ մէշղուլ իսի, վէ մէմալիքի մահրուսէճէ վուգու պուլան իսթալաթ վէ իսրաճաթ էմթիասընա միւթէալիք սիրարըշաթը գապուլ վէ ինճա իյլեր իսի։ Պիր միւատէթ սոնրա, ումուրու թիւճարիէճէ սուհուլէթ օլմագ։ վէ թէվսիի տաեիրէյի թիճարէթ իյլէմէք իւզրէ, պիրսէ պանգա շիւպէսի քիշատ իյլէմիշ տիր։

Մէզքիւր պանգա իբէք իշլէրինէն զիւատէսիյլէ զարարտիսէ օլուպ, կէորիւնիշսէ սիրիէն վուգու պուլան պազը իֆլասարատան տահի միւթէգարրուր օլմուշ տուր։ Կէչէն հաֆթա 36,000 ֆրանգլէգ պիր բօլիցանըն Բարիստէքի Տրէյֆիւս պանգասը թարափընատան գապուլ օլունմասը, Լբպէ պանգասընը շու թաաթիլի թէէտիէսթա մէճպուր իմտիկի մերվի տիր։ Օմանը պանգասը միւտիրի Մ. լա Ֆիւանթ կէչէն ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ Լբպէ պանգասը մուհասէպաթընը թէազը իսթէրէք, զիմէմաթ վէ մաթլուպաթ վէ մէվճուսաթը սաեիրէնին, տուէունաթ իւզէրինէ պիր միլեօն ֆրանգ ֆազլա օլտուզունու իսպաթ իթմիշ տիր։

Գանգանը եարըմ միլեօն ֆրանգլէգ իսկիւսար սու շիրքէթի թահվիլաթը պուլունուպ, եարըմ միլեօն ֆրանգլէգտա սաաթը մէվճուտ պուլունմագտա տըր։ Պիր Ռում գարըսը 6,000 լիրա վէ պազը Իսլամ պիր գաչ պին լիրա պանգաեա թէվտի իթտիքլէրի կիպի, միլլէթիմիզտէն պազը իքինճի տէրէճէ թիճարլար, մէզքիւր պանգա իլէ պէրապէր ախզուիթատէ պուլունմազլէ պէրապէր, շիմտիլիք բէքտէ միւթէզարրուր օլտուղլարը զանն օլունմագտա տըր։

Լբպէ պանգասը օլ տէրէճէ իթիպար քէսպ իմմիշ իսի քի, տահա կէչէն հաֆթա բիացատան պիր միլեօն ֆր. ախզ իսթէպիլիր իսի, յաքին պիլաքիս թաաթիլի թէէտիէսթ իմմէզատէն պիր գաչ հաֆթա էվվէլ բարա այարագ գամպիո վիրմէմէքտէ իսի։

Թէքմիլ սուէուսաթքն մզգաարը հէնուզ մալիւմ սէկիլ իսէտ, իքի միլեօնտան տէօրթ միլեօն ֆր. զանն ու թախմին օլունմագտա տըր։ Գաշլըճա ալտանաղլըլար էվրօբալըլար տըր։

Ըրվաեէթ կէօրէ, իշպու թաաթիլի թէէտիեսթ իֆլասա թէհավվիւլ իթմէսէճէք օլուպ, ասհապը մաթլուպաթլա ագտ օլունանագ պիր սուրէթի թէէվիսէ մուճիպինճէ, մէզքիւր պանգաեա, զիմէմաթ վէ մաթլուպաթընը թահսիլ իթտիքճէ, տուէուսունու պիր միւդթէիր պանգա մարիֆէթիյլէ բէյտէրբէյ թիսմիսէ իթմէք իչիւն, միւատատաթտա պուլունուլանագը շիւպհէսիզ տիր։

«Լէվանթ Հերբլտ» զազէթասը իշպու թաաթիլի թէէտիեսթ միւնասէպէթիյլէ ալթտէքի թաֆսիլաթը վիրիբէօր։

Միւթէվէֆֆա Մ. Լբպէ զէմանընատա քէշիսէճինին հիսապընա սաթրիմը վէ Պէրլինատէ թէէտիեէ օլունմամըշ օլան միւթէատտիտ բօլիցալարընը կէրիեէ իեատէ օլունմասը սեպէպիյլէ, էսկի իւնվանը թահթընատա իշլէրինէ տէվամ իտէն Լբպէ պանգասը մուվագգաթէն թաաթիլի թէէտիեսթ իթմէկի աղիլանէ պիր թէապիր ատա իթմիշ տիր։ Իշպու թաաթիլի թէէտիեսթ, Գալաթա բիացասընը բէք զիեատէ միւթէէսսիր իթմէմէքտէ տիր։ Ասհապը մաթլուպաթ բէք էմին պիր հալտէ օլուպ, շիրքէթին միւվագէնէսինճէ պէօեիւք պիր ֆարդ կէօրիւնմէմէքտէ տիր։ Բօլիցալարընը կէրիեէ իեատէ օլունմասը, մէէմուլին դայրի պիր ֆէլաքէթ իսի։ Գանունու թիճարէթ ահքեամընճա, մէզքիւր բօլիցալար գապուլ օլունմուշ օլտուղունատան, պանգա իշպու բօլիցալար միւտտէթի հուլուլ իթտիքտէ, պէտէլաթը թէէտիեէ օլունմահանագընը ասլա ֆիքրինէն կէչիրմէմէքտէ իսի։»

Ալտըգըմըզ մալիւմաթը մախսուսէ տահի «Լէվանթ»ըն շու պէեանաթընը թաստիգ իթմէքտէ տիր։ Լբպէ պանգասը մաթլուպաթընը թահսիլ իթտիքճէ պիլա սգոնթո թէէտիեսի տէյն իթմէք նիեէթի խայսանէսինտէ պուլունմագտա, վէ զիմէմաթընըն գաթէնտէրդաթ տուէուսաթը ֆէվգինտէ պուլունմասը, մուամէլաթը սարրաֆիէսինէ սինճէ իպրաղ իթտիկի իֆֆէթ ու խսթիդամէթի իպրաղ իյլէմէքտէ տիր։

Շէհրիմիզ զամանը գազէթալարը Լբպէ պանգասընըն շու խսթիդամէթ վէ հիւանի մուամէլաթընը թագտիր իլէ, պէօյլէ մէէմուլին զայրի պիր ֆէլաքէթէ օղրամասընատան տօլայը պէեանը թէէսսիւֆ իթտիքլէրի հալտէ, «Ճերիտէյի Շարգ իեէ» զազէթասը, մէզքիւր պանգա ալէյհինէ պիր մեգալէյի զարագքարատէ նէշր իթմիշ, վէ պունատա պիր թագրմ թագիրաթը գալիգանէ վէ թահդիրիեէ իսթիմալ իլէ էֆքեարը ումումիեէսի թէհեիճ վէ թագլիթէ չալըշմըշ տըր։

Իշթէ օգուեանլարըմըզա շու զազէթանըն եազարը պազը թագրիրաթը գալիգեեի հավի ֆըգրաթը պիր «Ինիմունէյի էտէպիեաթ վէ մուվաֆֆըզ մանթըգ պիր միսալը հիքմէթ իմթիսալ» օլմագ իւզրէ գիքր ու պէեան իտէլիմ։

Գալաթա պանքէրլէրինէն Մ. Լբպէ՝ 300,000 լիրա գաատար աչբգալա ճումաա էրթէսի կիւնիւնէն իթիպարէն թաթիլը թէէտիեաթ էյլէմիշ տիր։

Իրզ Եիրզ պին լիրա աչբգ իլէ իֆլաս իթմիշ, եախսա շիմտիքի «Լֆէրնա» թաղիրլէ թաթիլը թէէտիյաթ էյլէմիշ տիմէք բէք սատէ պիր շեյ տիր։ Լաքին շու 300 պին լիրա աչբգատան տօլայը հասըլ օլմագ դարրընը բէք չօղը թիւրքիա էհալիսինէ իսապէթ իտէճէկի՝ վարիտը խաթընը օլտուղտա, ճաճապա թէէսսիւֆ իթմէմէք գապի՞ մի տիր։

Մուամիլէյհ Մ. Լբպէ՝ անասըլ Զուիցէրիալը օլուպ, պունատան էվվէլ Տէրսաատէթէ կէլէրէք պիր խայլը բարաչար գազանտըգատան, վէ թիւրքիա սայէսինատ քէսալը շեօհրէթ իտուպ, քէնտի մէմլէքէթինատ իլա նիհայէ նամի օլամայաճաղը պիր սաաաէթլէ իմրարը վագթ էյլէտիքտէն սոնրա, Տէվլէթը Ալիյէ Թօրրաղընա մինէթտար վէ միւթէչէբբիւր օլաճագ եէրատէ, նան ու նիյմէթի իլէ բէրվէրտէ օլաբիլը թիւրքիայը պէօյլէ ճէսիմպիր զարարա ուղրաթմասը նանքէօրլիք մի, ատյի՞ մի, պուրասընը օգույանլարըմըզըն մուհաքէմէսինէ հէվալէ էյլէրիզ։

Մ. Լբպէնին պիր կէճէտէ շուրատա պուրատա 20-30 կէմիսի պաթմատը. Ֆենոլարընը հիչ պիրիսի 100տէ 40-50 միւշմէտի քի, Լբպէ էվի՝ պու եիւզտէն աբահընը կէլէրէք պիրտէն 4-500 պին լիրա զարարա ուղրայըպ թաթիլը թէէտիյաթ էյլէմէյ մէճպուր օլմուշ օլսուն։

Գինահէն ալէյհ ուֆագ պիր աչբգ իլէ թաթիլը թէէտիյաթ իսէմէյիպ, էհալիյէ վագը օլաճագ զարար ու զիյանընը սիւրիւքլէյէ սիւրիւքլէյէ թա 3-400 պին լիրայա գաատար չընգարմագ՝ Մ. Լբպէնին աֆվընա մաղրուրէն ինսաֆսըզլըգ օլարընը թէսլիմ իթմէքտէն պաշգա չարէ եօգ տըր։

Իշթէ «Ճերիտէ»նին տանրէտ վէ եուեպէ-էարա միւվաֆֆըգ օլանմ!!! չու միւթալէաթը նէ մագսատ մէպնի նէյր իթմիշ իսուկի, վէ մէճմուու 150,000 լիրաեա պալիգ օլուպ, մէպլազը մէզքիւրուտա պիլա սգոնթո թէէտիեէ իսէրէք, իեատէյի էթիպար իթմէք ալդուսունատա պուլունան վէ մաթլուպաթը այրճուեունդ գաթ դալի մաֆիէ դեատ օլան, վէ բիացա կրդա ըլ.ք ճի գի թէէսիր իթմիշ պուլունան պ'օյլէ պ, պանգանընն տուտունաթընը 4-500,000 լիրաեա գաատար իպլաղ իմ ՝էք կէչի, պանգանի մէզքիւր ալէյհինէ թէկարրուզ իթմէսի, գարիունու քիրամըմըզճա սուհուլէթլէ անայշրլապիլիր մէվատտէն օլմագա, օլ պապատ իյդանաթա կիրիշմէք իսթէմէեիզ։

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՆԱԻԱՐԵԿՈՒԹԵԱՆ ԴՈՑԺԸ

Կ'զարմանամ և չեմ գտներ թէ ո՞րն էր այդ Հայ թատրոնի նաւը որ այժմ ջախջախուած և իւր գոյութիւնը կորուսած է եղեր։ Թատրոն ըսելով ի՞նչ կ'իմանայ պարոն Փուժատուն։ Շէնքերը, դերասանները։ լեզո՞ն թէ ներկայացուած գործերը։ Շէնքերը միշտ կան։ դերասան կայ և կրնայ պատրաստուիլ։ լեզուն միշտ կենդանի է, կհետաքրքրէ թէ ներկայացուած գործերն են որք իրենց գոյութիւնը կորուսած են։

Մեր թատերական գործը կ'սկսի Խասդիւղի, Օրթաղիւղի և Գուզկունճուքի դպրոցներէն, կմտնէ Արեւելեան թատրոնը և կէտիկ փոշա և Իւսկիւտար։ Անցեալին մէջ այդ շէնքերուն մէջ ի՞նչ տեսակ գործեր կը ներկայացուէին։ Նախ հեգինակութիւններ որք Գալնէյի, Բասինի և Վոլթէրի հետեւողութիւններ էին։ կատարուն ակէին խաշոր խաշոր մենախօսութիւններ, խրթին և ժողովրդեան անհասկնալի բառերու կոյտ մը, լսողութիւնը յոգնեցնող պարբերութիւնք։ սազաւարտներու և տեղերու վայրը, ճիւղական ոճիրներ, անտառներու մէջ ոստոստանակ, ծառերու՝ անասնոց և երկնային մարմնոց հետ խօսող ու վիճող անձնաւորութիւններ։ Ահա անցեալին մէջ մեր բոլոր հեգինակութիւնները ասոնք են։

Արեւելեան թատրոնը բացուեցաւ երկու Ցիսնապետով, և շարունակուեցաւ թարգմանութեամբ այսինքն սբեոր և նը.սր լոդիկով և կօշիկով։ երբէք չեմ յիշեր տեղական գործ մը։ Եթէ պարոն Քենադատը խաղերու ընտրութեան մա-

ՆԷՐԹՄԱ

ՀԵՂԻՆԿ Ց. Մ. ՀԱՃԵԱՆ

ՄԱՍՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

— Իմ տունս՝, կրկնեց Գօստանթի ուսերը վերցնելով, ես գորտերու պալատան դանապանն եմ, ոչ տուն ունիմ ոչ տնակ, աշխարհի մէջ միայնակ եմ, իմ տունս խանութս, ամէն ինչս այս նաւակն է, որն որ ինձնէ տասն հինգ տարեկան պզտիկ է միայն, ամառները նաւակիս մէջ կը պառկիմ, իսկ ձմեռները բոլոր գիւղերու սրճարանները իմ ձմերոց ապարաններս են, անուն Պարպա Գօստանթի է իսկ տարիքս յիսուն էն յետոյ. տարիներ անցան որ յիսուն և մէկ ըսելու մոռցած եմ, ճուկ կորսամ, որուն հասոյթով թէ օրապահիկս և թէ խըմած գինոյս ստակը կը հատուցանեմ, մերկ աշխարհ եկայ, մերկ պիտի վերադառնամ աշխարհէ, մարդկութեան օգուտ մը չունեցայ, փոխադարձ ես ալ մարդկութենէ օգուտ մը չտեսայ, գիշերները կը քնանամ առաւօտները կարթննամ, ահա այս է տարբողջ կենացս պատմութիւնը որն որ մեծին Գօստանթիանոսի պատմութենէն կարճ է բարեբաղդաբար։

Հէգ կինը Պարպա Գօստանթիի շաղակրատանքէն գրեթէ բան մը չէր հասկցած այսու հանդերձ, այս բարի մարդէն իւր կարողութեան ներածէն աւելի օգնութիւն խնդրելն ամօթ սեպելով իրեն, իւր որոշումը ընելով, հաստատ ձայնիւ մը ըսաւ։

— Ինձ նայէ բարեկամդ իմ, քանի որ թուզլա կերթանք, հոն զիս ցամաք կը հանես, ես առաջին դէմս ելնող դուռը զարնելով, գիշերուան մը համար ասպնջականութիւն կը խնդրեմ, անշուշտ ինծի Աստուած կողորմի։

— Անշուշտ Աստուծոյ ողորմութիւնը մեծ է աղջիկս, բայց մարդոց չարութիւնն ալ սահման չունի, ուստի պէտք է զգուշութիւնը ձեռքէ չթողուլ, գիշերանց տան մը դուռը պիտի զարնես, դու որ օտարական մ'ես և թուզլա գիւղն ալ պզտիկ է, առաւօտ չեղած բոլոր գիւղացիք պիտի իմանան թէ գիշերանց անծանօթուհի մը եկեր է իրենց գիւղը, ամէն ոք պիտի սկսի ըստ քմաց ենթադրութիւններ ընել, պիտի սկսին հարցափորձել և արկածը պիտի տարածայնուի, ամուսինդ որ ամէն կողմ զքեզ պիտի բնտռէ, մեծ գիւրութեամբ ապուշ կրնայի մը պէս պահուած բոյնիդ մէջ ըզքեզ պիտի բռնէ, ըստիս ամենէն չաւ միջոցը ոտիկանութեան դիմելով, ամբողջ եղելութիւնը իմացնելն է։

— Ոհ այդ անկարելի է, մէկ տարեկան աղջիկ զաւակ մը ունիմ,

— Վայ անզգամ, ուրեմն ի՞նչ ընելու միտք ունիս։

— Ինչ կուզես որ ընեմ, Աստուած իմ, միթէ այս վիճակիս մէջ բան մը խորհելու կարողութիւն ունի՞մ, ոհ ի սէր Աստուծոյ, դու որ զիս յայտնի մահուանէ մը ազատեցիր, կապաչեմ միջոց մը գտիր զիս այս կացութենէս ազատելու։

— Լհ Նզովից արմատ, ես ալ առանց հովին ու ծովին ուշադրութիւն ընելու որ կը մռնչեն, ժամէ մը ի վեր է ի զուր գըլուխս կը ճաթեցնեմ ապահով վայր մը գըտնելու համար, գիշերը նաւակիս մէջ չես կրնար անցնել, որովհետև փոթորկին պատճառաւ չեմ կրնար նաւակս ծովու վրայ թողուլ։

Անծանօթուհին բոլորովին վհատած մըթան մէջ իւր հայեացքը անորոշապէս շորս կողմը ժուռ ածել սկսաւ, իբր թէ յուզեալ ծովուն ալիքներէն անակնկալ օգնութիւն մը կը հայցէր, ահա այս միջոցին, ծովուն վրայ վիթխարի ատուեր մը տեսաւ որ կարծես ահագին առարկայ մը դէպի իրենց կը մօտէր, մէկէն ի մէկ ոստկալի խորհուրդ մը գինքը սարսափեցուց, անշուշտ տեսածը մեծ առագաստանաւ մ'էր որ դէպի իրենց նաւակին վրայ կը խոյանար, ուստի այայլուն և երկիւղածառն ձայնիւ մը ըսաւ։

— Բարեկամդ իմ, աչ կողմդ նայէ, մեծ նաւ մը դէպի մեր վրայ կուգայ։

Գօստանթի բնդոստ կնոջ ցուցած կողմը դարձաւ և ուրախութեան աղաղակ մը արձակեց։

— Հաճի օղլու կպպեակն է այն տեսածդ ըսաւ, ես որ աւանակի մը պէս երկու ժամէ ի վեր քեզի ապաստանարան մը կը բընտրէի, աչքդ լոյս աղջիկ, ալ բանէ մը մի վախնար, հոն հանգիստ կերպիւ կրնաս բընակիլ, ձկնականատի հիւղակը պարապ է, թէև այս գիշեր պիտի սիպուիս չոր մամռոյ վրայ պառկիլ սակայն վաղը անկողին մը և այլ պէտք եղած կարասիներ կը բերեմ, ուր ինքզինքդ քու տանդ մէջ կըրնաս համարել։

— Կղզի մը՝, մրմնջեց անծանօթուհին, միթէ բնակիչ չունի՞ հարցուց անձկութեամբ։

— Մողեաներէ և թռչնիկներէ ուրիշ բընակիչ չունի, բայց սակաւաքար այցելուներ կուգան, հիմայ աղջիկս դու այս գիշեր հոն կը հաստատուիս, աղջիկ մը ունիմ ըսիր ուր ըլլայն ինձ կը դրուցես վաղն առաւօտ կերթամ զայն եղած տեղէն կառնեմ կը բերեմ...։

սին կուզէ ակնարկել, ոչ թէ միայն ցարդ թարգմանուած խաղերը այլ մինչեւ իսկ Տիւմայ որդւոյն, Սարտուի, Ցօտէի Ընման հեղինակաց գրութիւններն մեր բարուցը և կենացը չեն յարմարիր, այս յայտնի է։ Եթէ մեր իրական կենաց վերաբերեալ նիւթերու վրայ գրուած խաղեր պէտք են մեզ, այդ ճշմարտութիւն մ'է։ բայց մինչեւ ցարդ ո՞վ հեղինակեց այդպիսի գործ մը և ո՞վ չներկայացուց։ Այո՛, մօտ ժամանակս «Սիրային Զբօսանք» անունով տեղական գործ մը բեմ բերուեցաւ, բայց արդեօք պարոն Գուժատուն ինքը գնահատե՞ց այդ ներկայացումը և նորա մէջ նշմարե՞ց երբէք բեմական արհեստի ամենափոքր կէտ մը։

Ուր է այդ նոր սերունդը որ կրնայ եղեր։ ուր է այդ գրականութիւնը (թատերական) որ դերասանաց քիմին տակ կը կազմուի եղեր։ Ինչո՞ւ թմրած ըլլան դերասանք։ Խնդիրը առանց որևէ թէկ ու թիկունք ունենալու դուռ կ'ընդունին, կը տոկան և կը շարունակեն իրենց համար նուիրական համարուած այդ արհեստը, և ազդարարութեանց մէջ իրենց մասին իբր ի քաջալերութիւն գրուած փոքրիկ գովեստն ալ մեծ ու շատ կ'երեւնայ ուրիշի աչքին։

Քննադատութիւնը արհեստաւորին խթանն է, չընդունիր յիմարութիւն է, բայց օրինաւոր պէտք է ըլլալ։

Այս ինչ դերասանը փոխանակ իրեն բնական ձայնովը խօսելու, խռոչային և կոկորդալեր ձայն կը հանէ եղեր։ բնական ըսելով ի՞նչ պէտք է իմանալ։ դերասանին իւր անձին բնականը թէ կատարած դերին բնականը։ Եթէ կատարածը ծերի դեր մ'է, եթէ հեծկլտանօք պէտք է խօսի, եթէ արցունքը պէտք է կուլտայ, ի՞նչ ձայն կելնէ այդ վայրկենին։ Հակառակորդի դեր կատարողը երեսը կը սեւցնէ եղեր։ ի՞նչ ընէ դերասանը երբ բնականէն երեսին գոյնը թուխ է։

Դերասանները իրենց լեզուն չգիտեն եղեր։ ո՞վ ըսաւ, պարո՛ն։ այո՛, կարելի է այժմեան ձեր նոր լեզուն չեն հասկնար։ Դերասանները հանդէս մը կամ լրագիր մը չեն կարդար եղեր, իրաւունք ունիք, ամէն հանդէս կամ լրագիր կարդալու չեն դիջանիր, գէթ իրենց գիտցած հայերէն լեզուն չխանգարելու համար։ Դերասանները ռամիկ տարը մ'ըլլալով, Ձեր Գրական և իմացական աշխարհին հետ յարաբերութեան կապ մը չունին եղեր։ Ո՞րն է Ձեր Գրական և իմացական աշխարհը։ ո՞յք են այդ աշխարհի անձինքը։ (ինչպէս որ դուք կը նկաթագրէք) երեկոյթներու մէջ անմիտ և տափակ խոսակցութիւններով, խաղով ու ծեքծեքումով իրենց միտքը սպառող, Եւրոպա ուսում՝ առած, ագէտ գացող և ապուշ վերադարձող երիտասարդներն ու պատանիները են։

Անգութ և ցաւալի դաղաբար։ միայն պահանջել, պահանջել ու պսխարակել։

Դուք ինքնին առաջնորդ եղէք, ժողովեցէք տաղանդի և գրչի տէր անձինքը, սրբոր նրբոր կարօտ չըլլալու համար։ մեղի յարմար լոդիկ ու կոշիկ պատրաստեցէք, և եթէ Ձեր տաղանդին արդիւնքը ներկայացնելու կարող և տրամադիր դերասաններ չգտնէք, դուք անձամբ ըստանձնեցէք այդ պաշտօնն ալ ի նորոգումն և ի փրկութիւն ջախջախեալ նաւուն Հայ թատրոնի։ Անշուշտ իմացածէք թէ Եւրոպա մեծամեծ անձինք կը հեղինակեն և կներկայացնեն։ մինակ խօսք և գործ երբէք։

Եթէ ճշմարտութիւն մը կայ դոր պէտք է խոստովանիլ և զոր դուք մոռցած էք նկատողութեան առնուլ, այս է թէ, դերասանական արհեստը այսօր հացի խնդիր եղած է։ խեղճ դերասանը ըստիպեալ է շաբաթը մի՛նոր խաղ փորձել և ներկայացնել, զինքը ապրեցնող ժողովրդեան ճաշակին ծառայել, ապրուստը ճարելու համար արհեստին նրբութիւնները մտածելու ժամանակ և միջոց չունի։

Տուք և տայի Ձեզ։

ԴԵՐԱՍԱՆ ՄԸ

ԳՐՕՒԹԻՒՆ

ԵՒ

ՀԱՑ-ՏԱՃԿԵՐԷՆ ԸՆԴՄՈՍ

Պատուելի Գրիգոր Փէշտիմալճեանին պանտան չէնտ սէնէլէր մուգատոէմ թէրճէմէ իտիպ, թապ ու նէշր իտիլմիշ պուլունան իշպու Սազմոս չօգտան պէրու պիմիշ օլտուղունտան, պուտէֆա չօգլարին արզուսու իւղրէ, Շիրքէթի միւրէթթիպլէէ մահթ պասընտա նէֆիս սուրէթտէ թապ իտիլմիշ օլտուղունտան, էյի քեաղրտալըսը 25 վէ ատի քեաղրտալըսը 20 դուրուշա սաթմըեա չըգարըլաճագ տուր։

ԹԻԻՃԱՐԻԵԷ

ԱՖԻԵՕՆ

6	սեբէթ էսկի Պալըքէսիր	101	ղրշ։
4	» եէնի »	108½	»
7	սանտրդ Զիւլ, Թօգատ	98-99	»
40	» Մահալըճ, Թավշանլը	94-97	»

Բիւցա կէվշէք վէ տիւշմէէ մէյեալ տուր, եէնի մահսուլ իշիւն Անատոլտան ալընան խատէրլէր էյի տիր։

Լօնտրատա եէնի սաթըշ եօդ տուր, Իզմիր հաֆթալըգ սաթըշ 120 սանտարգ 59-61 ղուրուշա գատար։

Պ-ղդ-ոյ-ր		
Իպրայիլ Նիւմէրօ 3	108-110	
» » 4	98-100	
Եէրլէ էրմ-ը		
Ազիմա		
Կէրգա	110-112	
Աբբ-		
Իպրայիլ	13-13½	
Ռումէլի	12-12½	
Եուլաֆ	6½	
Վարնա	24-24½	
Սամսուն	21½-22	
Անատոլու չըմէնտ. պուղ.	23-23	
Ռումէլի չըմէնտրֆէրի	23½-24	
Զաղարա	27-27½	
Ֆիլիպէ		
Պաղա էսկի	23½-24	
Ուզուն քէօբրիւ	23-23½	
Բավլի քէօյ	24-24½	
Զօրլու	42-42½	
Լիւլէ Պուրկազ		
Սէրթ պուղտայ	24-25	

ՍԱՐՏԱՖԻՅԵԷ

ԴԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

1892 Մարտ 5, սաաթ 4

Լաս. Ուս. միւպէտտէլէ. սէրի Տ

Տիւն աչչամ գափանտը.	20 17
Պու սապահ աչըլտը. . .	20 26
Էն եիւքսէք Փիեաթ . .	20 26
Էն աշաղը Փիյաթ. . . .	20 14
Սէրի Ա. . . . . Ի. Լ.	45 25
» Գ . . . . . » »	26 50
» Ս . . . . . » »	18 75
Թահվիլաթը Օսմանիյէէ. .	74 30
Էն եիւքսէք Փիեաթ . .	74 35
Էն աշաղը Փիեաթ . . .	74 10
Թասֆիյէէ.	21
Շըմէնտրֆէր . . . . Փր.	73
Օպլիկասիօն Թրամ. գ. ք. Ֆր.	505
Իսթիլանճ 8 կիւնէ. Լ. Օ.	210
» 1 այա . »	440
Թօնսօլիտ ըէբորու. . . .	
Օսմանիյէէ » . . Ռէբոր	
Շըմէնտրֆէր » . . Տէբոր	
ԱԳՕՍՏՈՍԼԱՐ	
Իսթանպոլ պանգասը Ի. Լ.	4 10
Սօսիէթէ ժէնէրալ. . »	4 8
» Օթ. չանժ է վալէօր »	4 15
Դրէտի ժէնէրալ օթօմ. Լ. Օ.	7 10
Թրամվայ.	6 10
Ռէժի . . . . . գ. ք.	15 30
ԵՈՒՆԱՆ ՖՕՆՏՕԼԱՐԸ	
Իսթիգրազ 6% . . . . Փր.	311 50
» 4% . . . . »	
Պանգ Նասիոնալ . . . . »	405
Լօրիօմ . . . . . »	96
ԱԳՈՒՆ ՖԻՆԱՆՍԱՐԸ	
Օսմ. լիր. 100 ղշ. տան Ղշ. Փր.	
Սիմ մէնիտիկէ	108 16
Մէթալիք	98
Գէյլիք	102
Ալթընըզ	102 20
Ռուսիէ լիրասը	110 5
Ֆրանսըզ »	87 17
Ռոմ.	89 30
Գարպոն գաեիմէսի . . .	9
ԳԱՄՊԻՕ	
Լոնտրա.	100
Փարիս	22 90
Ֆրանգ	
Ֆիորին	10 75
Մարգ	

ՏՕԿԹԷՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ ԷՖԷՆԴԻ

Թէֆաուվիի խուսուսի, իլէթի էֆրէնտիեէ, վէ ալէաթը թէնասիւլիեէէ տաեիր։ Գալաթատա քէօբրիւ պաշը, նիւմէրօ 5։

ԻԼԱՆ

Սապրգ Մամուլուն սահիպի Այվազեան Գէորգ էֆէնտինին պէշ սէնէսէն պէրու Գալաթատա Բէրշէմպէ բազարընտա վաղը իրսի խանընտա 1 նիւմէրօլու մաղազասընտա, ալէա Իզմիր վէ Սազրզ մուստիգալարը, վէ Պօղճա ատա նէֆիս շարապլարը, վէ գօնեազ, սապօն, եաղ, ղէյթին վէ էմսալի պուլունտուղու, վէ իչիթիրաեա բաղպէթ պուեուրան ղէվաթը մէճմուն վէ խօշնուտ օլաճագլարը իլան օլունուր։

ԼԱՎԸՆԻՐ

ՏԷ

ՖԱՄԻՑԼ

Ֆամիլեալար խթիգպալի նամ շիրքէթի միւթէգապիւէյի թէէմինիյէէ, սէրմ եէլէր թէչքիլի իչին, Ֆրանսա տէվլէթինին նէզարէթի վէ հիմաեէսի թահթընտա իյֆայի մուա մէլաթ իյլէր։

Շիրքէթին մէրքէզի իտարէսի Ֆրանսա Լիօն չէհրինտէ, Ռէբիւպլիք սոգագ, նիւմէրօ 61։

ԹԷԷՄԻՆ ՕԼՈՒՆԱՆ ՍԷՐՄԱԵԷ

400,000,000 ՖՐԱՆԳ

«Լ'Ավընիր տէ Ֆամիյլ» շիրքէթինին Տէրսաատէթ աճէնթէլիկի, 1884 քեանունի սանի իպթիտաբնտան պաշլամըշ տուր։

Ֆազլա մալիւմաթ ալմագ, վէ շիրքէթէ հիսսէտար եազըլմագ արզուսունտա պուլունան, Տէրսաատէթտէ Գաղչէ-Դաբուսունտա Շէյխիւլ Իսլամ խանընտա 11 նիւմէրօլու օտատա մուգիմ աճէնթէսի Թէլլալեան Բարսեղ էֆէնտիեէ միւրաճաաթ իթմէլի տէր,

---

— Ոհ բարեկամդ իմ երբէք չպիտի համարձակէի այդպիսի ծառայութիւն մը խնդրել ձեզնէ։

— Դա աղջիկ, քաղքենոյ հովեր առնելու պէտք չիկայ, պարզ լեզուով խօսէ. փոքրիկը եղած տեղէն պիտի առնեմ բերեմ, այս գործին մէջ խնդրանք, ծառայութիւն խառնել կը վայէ՞։ ահաւասիկ մօտեցանք պէտք է առագասները ամփոփելով վար առնել։ որովհետև կղզոյն այս կողմը ծովուն մէջ խութեր կան։

Գօստանթի ղեկը թողլով երկու առագաստները ամփոփեց և թիէրը ձեռք առնելով, մեծ զգուշութեամբ նաւակը եզրը դանուած փոքրիկ խորչի մը մէջ մտցուց, և երիտքին դուրս ելնելէ յետոյ նաւակը կիսովին աւազին վրայ քաշելով խրեցուց։

— Հիմայ քսաւ լապտերնիս վառենք։

Եւ նաւակին գլխի կողման տախտակամածին ներքևէն փոքրիկ լապտեր մը և լուցկի հանելով, լապտերին մոմը վառեց, այս լուսով առաջին անգամ իւր ազատած կնոջ դէմքը տեսնելուն, Պարպա Գօստանթի զարմանախառն հիացում արտայայտող բացականչութիւն մը չկրցաւ զսպել, և յիրաւի ալ մանկամարդ և գեղանի կին մ'էր սա որ հագիւ քսան հինգ կամ քսան վեց տարեկան կերեւէր, թէև բուռն յուզումէն երեսն մի քիչ գունատած էր, սակայն դիմագծութիւնը խիստ կանոնաւոր էր, շղուն սև աչեր, փոքր քիթ բերան, շքանակագոյն և խոպոպիացեալ նրբաթել մազեր, ի մի բան, ամբողջ մարմնոյն կազմը, համեմատութենէ ամենափոքր մասամբ չէր շեղէր, փոխադարձաբար կինն ալ Պարպա Գօստանթի վքստահազդիչ դէմքը տեսնելուն համակրեցաւ ծերունոյն, և նորա ձեռքը բռնելով ըսաւ։

— Հայր իմ, աշխարհի վրայ թշնամիներէ պաշարեալ, անմեղ արարածի մը հետ թշուառութեան մատնուած եմ, բայց կըզգամ որ քու շնորհիւդ երջանիկ պիտի ըլլամ։

— Ձիս հայրդ անուանելով չես գիտեր որ ատիճան բերկրանք ազդեցիր սրտիս աղջիկ, իրաւոր չան պէս միայնակ սատկելու համար ծնած չէ մարդս, բայց հիւղն երթանք, անձրևել սկսաւ և կարծեմ բաւական տեղատարափ մը պիտի սկսի։

Եւ յիրաւի ալ անձրևի կաթիլները մեծնալ կը սկսէին, Պարպա Գօստանթի հապշտապ քայլերով մանկամարդ կինը հիւղն առաջնորդեց ու դրան փայտեայ սողնակը որ փտուն առասանէ մը կախուած էր, վեր առնելով դուռը բացաւ և երկոքին ներս մտնելէ յետոյ ներսէն վերստին գոցեց, այս հիւղին ներսիդին բաւական ընդարձակ էր, դրան քով պատին մէջ պարապ թողուած կամարաձև խորշ մը՝ իբր կրակարան գործածած էին, որուն ծխանը երդիքին դրսի մակերևոյթին հաւասար ըլլալով, հիւղին ներսի կողման առաստաղին անտաշ գերանները մուխէ բոլորովին սեւցած էին, սակայն գետինը մասամբ տախտակամածով գոցուած էր, Գօստանթի ձեռքի լապտերը յիշեալ տախտակամածին վրայ դնելէ յետոյ մանկամարդ կնոջ ըսաւ։

— Հիմայ աղջիկս նստիր և խօսակցինք, նախ և առաջ անունդ ի՞նչ է։

— Անուս Աննիթա է։

— Աննիթա ի՞նչ։

— Սոսկ Աննիթա, ծնողքս չեմ ճանչցած, և մականուն մ'ունենալս չեմ յիշեր։

— Ծիւղ իմ սեռէս, հիմայ հարցնելն ամօթ չըլլայ. սակայն շատ հետաքրքիր եմ գիտնալ թէ ամուսինդ ինչո՞ւ զքեզ սպաննել կուզէր։

ԱՆՆԻԹԱՑԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Աննիթա որ կրած յուզմունքէն բոլորովին ուժաթափ եղած էր, տախտակամածին վրայ նստաւ և նշան ընելով որ Պարպա Գօստանթի ալ դէմը նստի, հեռաւոր կերպով սկսաւ։

Թէև երսուն տարեկան եմ սակայն տարիքիս համեմատութեամբ կենացս պատմութիւնը խիստ երկար է, ուստի առայժմ համառօտաբար հասկըցընեմ թէ ամուսինս ինչու զիս սպաննել կուզէր։

Հարիւր յիսսուն ասկոյ չափ պատրաստ դրամ և Բերա Հալէպլի փողոցը տուն մը ունէի երբ ամուսնացայ, «Սպիրօ» այս է ամուսնոյս անունը որ փողոցները շրջուն փերեզակութիւն կընէր, մեր ամուսնութենէ յետոյ բոլորովին գործը թողլով ինքզինքը զեղխութեան տուաւ և քիչ ժամանակի մէջ ունեցած ստակս մսխեց, որմէ յետոյ առ տնին գժտութիւններն սկսան, ամէն իրիկուն գինով տուն գալով ինձմէ ստակ կէուզէր և եթէ քիչ շատ գինքը գոհ չընէի, զիս կը ծեծեր, գիշեր ցորեկ կար կարելով հազիւ կը յաջողէի ամուսնոյս օրական խըմելիք օղիին և ծխախոտին ստակն հայթայթելու, այս առթիւ վերջին ատիճան չքաւորութեան մատնուեցանք։

Սկսաւ ստիպել զիս որ տունս ծախեմ, բայց ես բոլորովին դէմ կեցայ իւր առաջարկին, զի յայտնի էր որ տանը ստակները ալ քիչ ժամանակի մէջ պիտի փճացնէր ամուսինս տեսնելով որ իւր ազաչանքներն ու սպառնալիքներն օգուտ մը չունէին տունս ծախել տալու, այս մասին զիս նեղելէ առժամապէս գադրեցաւ։ իրիկուն մը

(Շարունակելի)